

Arkivsaksnr. 23/05329-1
Saksbehandler Kathrine Kristoffersen

Saksgang	Møtedato
Helse- og velferdsutvalget	10.05.2023
Oppvekst- og utdanningsutvalget	12.05.2023
Kommunestyret	24.05.2023
Formannskapet	16.05.2023
Kommunalt råd for mennesker med nedsatt funksjonsevne	08.05.2023
Eldrerådet	08.05.2023

Plan for legetjenesten - 2023 -2026

Kommunedirektørens innstilling til vedtak:

Tromsø kommune gjennomfører de anbefalte tiltakene.

Noen av tiltakene er finansiert av midler knyttet til det politiske vedtaket i utredning av fastlegeordningen 28.04.21. Finansiering av de andre tiltakene foreslås innarbeidet i Handlingsprogrammet for 2024-2027.

Stig Tore Johnsen
Kommunedirektør

Magne Nicolaisen
Direktør for helse og omsorg

Hva saken gjelder

Kommunene har en lovpålagt plikt til å planlegge sin legetjeneste, noe som følger av rammeavtalen mellom KS og DNLF (ASA 4310).

Dette er Tromsø kommunes plan for legetjenesten. Planen bygger delvis på Utredning av fastlegeordningen i Tromsø 28.04.21

Planen omtaler dimensjonering av legetjenestene og trekker opp noen retningslinjer for forbedrings- og utviklingsarbeidet i legetjenesten.

Saksutredning

Innledning

Allmennlegetjenesten består av fastlegene og leger i klinisk arbeid i kommunal helsetjeneste (legevakt, helsestasjon, fengselshelsetjeneste, sykehjem, Helsehus, sosialmedisinsk senter, flyktingehelsetjeneste). Allmennlegetjenesten representerer en grunnmur i det norske helsesystemet, og er en lavterskeltjeneste for innbyggerne som skal sikre tidlig diagnostikk og behandling. God helse i befolkningen er det viktigste grunnlaget for både sosial og økonomisk bærekraft.

En solid legetjeneste med god nok kapasitet og kvalitet vil bidra til tidlig innsats, forebygging og utjevning av sosiale helseforskjeller, i tråd med målene om sosial bærekraft i KPS, tidlig innsats og robust organisasjon i veikart for kommunedirektørens ledergruppe, samt innsatsområdet folkehelse i kommunens handlingsplan.

Tromsø kommune har, som landet for øvrig, ulikheter i levekår mellom geografiske områder. Dette må tas hensyn til ved områdeutvikling, samfunnsplanlegging og ved utvikling av helse og omsorgstilbud, særlig lavterskeltilbud.

Tiltak

Tabellen på side 3-8 viser tiltaksområdene som trengs innenfor alle deler av legetjenesten for å sikre tilstrekkelig kapasitet i planperioden. Samtlige av tiltakene har sin begrunnelse i plandokumentet. Vi velger å kort kommentere noen av tiltakene her:

Enkelte tiltak for å forbedre fastlegeordningen gjenstår etter utredning av fastlegeordningen 28.04.21: tiltak for å styrke den samfunnsmedisinske kapasiteten (kommunelegefunksjonen), tiltak for å styrke administrasjon av allmennlegetjenesten for å bedre arbeidet med utdanning av ALIS, etablering av nytt legekantor for å sikre tilstrekkelig kapasitet i fastlegeordningen. Etableringen av nytt legekantor er en nøkkeloppgave som vil øke kapasiteten i fastlegeordningen, slik at det er reel bytemulighet for pasientene, at fastlegene får frigjort tid til å bedre ivareta sårbare grupper, og kapasitet til å ta bistillinger i sykehjem, helsestasjon og legevaktarbeid.

De eldste innbyggerne er de som besøker fastlegen minst, selv om denne gruppen sannsynligvis er blant de som har størst behov for legetjenester. I tabellen anbefales det en utredning av aktuelle tiltak for å sikre god nok tilgang til lege for denne gruppen.

Sykehjemsoverlegen jobber både klinisk og har en medisinsk faglig rådgivende rolle i sykehjem. Det er ønskelig å utvide denne rollen til å være seksjonsovergrepene på eldrefeltet. På denne måten styrkes også kommunelegefunksjonen. Overlegen kan være faglig rådgiver på eldrefeltet, og gi supervisjon til mer uerfarne leger, samtidig som klinisk arbeid sikrer forståelse for drift og faglige utfordringer. Pasienter i sykehjem, omsorgsboliger og i hjemmetjenesten er i dag mye sykere enn for bare noen få år siden. Derfor kreves det i dag både høyere kompetanse og tettere medisinsk faglig veiledning av helsepersonell.

Det mangler skolelege i dag, noe som medfører at man ikke har kapasitet til å utføre nasjonalt anbefalt «skolestartundersøkelsen hos lege» på førsteklasingene.

Kommunen fikk 01.03.19 ansvaret for spesialistutdanningen til alle leger i allmennlegetjeneste, samfunnsmedisin og arbeidsmedisin. Ansvaret ble tillagt kommunene gjennom forskriftsendring uten tilstrekkelig medvirkning i kommunene og uten medfølgende statlige midler. Dermed har ikke ansvaret og oppgavene som medfulgte blitt tilstrekkelig forankret eller satt i system. Utredningen av fastlegeordningen ga innsikt i hvilke endringer som trengs for å oppnå en bedre styring og koordinering av utdanningsforløpene, og det er startet et arbeid med å organisere utdanningsforløpene gjennom et utdanningskontor. Det forventes at dette vil gi effekter som bedret rekruttering til, og stabilisering av legetjenesten.

Tilrettelegging for forskning i samarbeid mellom kommunen og FOU miljø, vil kunne gi leger mulighet til å forske som del av sitt spesialiseringsforløp, bidra til rekruttering og stabilisering av andre leger i kommunen, øke kunnskapen om primærhelsetjenesten og evnen til innovasjon.

Tiltakene i denne temaplanen skal følges opp handlingsplanmessig i HAP-arbeidet og videre tas inn i seksjonenes virksomhetsplaner, inklusive evaluering av tiltakene. Oppfølging av tiltakene må inkludere konkrete måltall for gevinstrealisering, og evaluere effekt og resultat. For eksempel vil økning i helsestasjonslege måtte ses i forhold til oppnådd målsetning om gjennomført skoleundersøkelse.

Styringsmål	Strategi/tiltak	Når	Kostnad	
Fastlegeordningen – Ansvarlig: Seksjonsleder for seksjon for Helsetjenester				
1	Adekvat "reservekapasitet" (5%) på fastlegelistene som muliggjør fastlegebytte.	Opprette flere nullhjemler og nye næringsdrevne kontor	Pågående	Finansiert i "Tromsømodellen"
2	Sikre rekruttering til opprettelse av nye næringsdrevne kontor	Tilby tidsbegrenset fastlønnet kommunal stilling for leger som ønsker å starte nye kontor.	Pågående	Finansiert i "Tromsømodellen"
3	Sikre god rekruttering av ALIS	"Tromsømodellen"	Pågående	Finansiert i "Tromsømodellen"
4	Sikre en god og sterk lokal fastlegeordning	Iverksette resterende vedtak fra "Tromsømodellen"	Innen utgangen av 2023	Finansiert i "Tromsømodellen"
		Evaluere tiltakene i "Tromsømodellen"	Innen utgangen av 2023 og 2025	Finansiert i "Tromsømodellen"
		Utrede samfunnsøkonomisk effekt av utekontor	I planperioden	Ingen ekstrakostnad
5	Sørge for god kommunikasjon om gjeldende og nye tjenester o.l. i kommunen	Opprette et eget område på kommunens nettsider med informasjon til fastlegene og andre helsetjenester	I planperioden	Ingen ekstrakostnad

		Samhandlingsstillinger, representant fra hvert fastlegekontor	2023	Finansiert i "Tromsømodellen"
6	Stabile og gode helsetjenester ved kommunens kommunale legekontor	Sørge for stabilitet blant hjelpepersonell og leger. Rekruttere allmennspesialist i resterende hjemmel.	Pågående	Må beregnes
7	Sikre gode legetjenester til personer i omsorgsboliger	Utrede/pilotere mulige løsninger. Vurdere bistilling ved omsorgsbolig. Egen arbeidsgruppe.	2023	Må beregnes
8	Sikre gode legetjenester til barn i boliger	Utrede/pilotere mulige løsninger. Vurdere bistilling ved slike boliger. Egen arbeidsgruppe.	2023	Må beregnes
Legevakt – Ansvarlig: Seksjonsleder for seksjon for Helsetjenester				
1	Robust og faglig god legevakt	Besette legevaktsoverlegetillingen. Vurdere kombinert med samfunnsmed. stilling.	Snarlig, innen første halvår 2023	Ingen ekstrakostnad
		Forbedre internkontroll og avvikssystem	2023-2024	Ingen ekstrakostnad
2	Fastleger på legevakta	Tilrettelegge turnusplanleggingen i samarbeid med hver enkelt av fastlegene som er interessert i å gå flere vakter utover vaktturnus	2023	Ingen ekstrakostnad
		Evaluere og revurdere dagens lønnsordning legevaksarbeid for fastleger. Vurdere en beredskapsavtale	2023	Må beregnes
		Etablere en samarbeidsrutine mellom fastlegene, Helsekontoret og Legevakta, som ivaretar kommunikasjon rundt fritak og bruk av vikarer.	I planperioden	Ingen ekstrakostnad
3	God akuttmedisinsk beredskap i kommunen til enhver tid	Opprette plan og avtaler for rask kapasitetsøkning ved behov	I planperioden	Må beregnes

		Legevakta må delta i planleggingen av store arrangementer i Tromsø kommune	I planperioden	Ingen ekstrakostnad
		Legevakta må ha en beredskapsplan som henger sammen med øvrige beredskapsplaner i kommunen, Politiet og UNN.	I planperioden	Må beregnes
		Avklare ø-hjelps- ansvar for innbyggere/ pasienter ved langtidsfravær grunnet sykdom hos fastlege/fastlegekontor.	I planperioden	Må beregnes
		Vurdere månedlig samtredning med ambulansetjenesten	Snarlig, innen første halvår 2023	Må beregnes
		Vurdere samtredning og hospitering ved akuttmottaket ved UNN	Snarlig, innen første halvår 2023	Må beregnes
		Opprette/evaluere samarbeidsrutine mellom legevakt, ambulansetjenesten og akuttmottaket	I planperioden	Må beregnes
Institusjon – Ansvarlig: Seksjonsleder for seksjon for Helsetjenester				
1	God og tilgjengelig legedekning på sykehjem	Implementere ny norm for legedekning når den er klar	I planperioden	Må beregnes
2	Tilgjengelig legehjelp utenom normal arbeidstid	Utrede vaktordning, evt. kjørelege	I gangsettes	Må beregnes
3	Anledning til å delta i/bidra med utviklingsarbeid	Tilrettelegge tid til dette	Fortløpende	Ingen ekstrakostnad
		Deltakelse i forum for alders- og sykehjemsmedisin	Fortløpende	Ingen ekstrakostnad
		God nok grunnbemanning	2023-2024	Må beregnes
4	Legge til rette for utdanningsløp for legene på institusjon, rekruttering	Skaffe spesialister i allmenntmedisin som veiledere	Fortløpende	Må beregnes

5	God og kompetent personalledelse av legene	Vurdere å samle leger i sykehjem og helsehus under samme personalledelse	Utredes i planperioden	Må beregnes, innsparing?
6	God faglig kvalitet på arbeid i sykehjem	Eldreoverlege (50%) med ansvar for å følge opp faglig kvalitet på arbeidet, veiledning og "ressursperson"	2023	Ingen ekstrakostnad
7	Rett kompetanse til rett tid	Avklare oppgaver som bare leger kan gjøre, og oppgaver andre yrkesgrupper kan gjøre, slik at man eventuelt kan frigjøre legeressurser	I planperioden	Mulighet for innsparing
Helsetasjon og skolehelsetjenesten – Ansvarlig: Seksjonsleder for seksjon for Helsetjenester				
1	Kapasitet til å gjennomføre alle legekontroller som er anbefalt på helsestasjonen	Øke grunnbemanning for å kunne gjennomføre skolestart- undersøkelse hos lege	2023	Kr 243 000,-
		Utrede samfunnsøkonomisk effekt av helsestasjon i distriktet	I planperioden	Ingen ekstrakostnad
2	God faglig kvalitet på arbeid i helsestasjon og skolehelsetjeneste	Overlege barn og unge i f.eks. 50% stilling med ansvar for å følge opp faglig kvalitet, veiledning og medisinsk faglig rådgivning barn og unge.	2023-2024	Finansiert i "Tromsømodellen"
3	Robust og faglig god tjeneste	Stillingsstørrelser på minimum 10% slik at faglig oppdatering er mulig	Kontinuerlig	Ingen ekstrakostnad
Samfunnsmedisin – Ansvarlig: Direktør for helse og omsorg				
1	God nok kapasitet i kommunen til å gjøre samfunnsmedisinsk arbeid	Vurdere ny organisering av kommuneoverlege/ samfunnsmedisinske stillinger, med egen overlegegruppe hvor kommuneoverlegen er leder for gruppa (OLGA)	Utredes i løpet av 2023	Ingen ekstrakostnad

		Det ansettes assisterende kommuneoverlege for fastlegeordning (50%) (samme som tiltak 1 under utdanning av leger)	2023-2024	Finansiert i "Tromsømodellen"
		Det ansettes assisterende kommuneoverlege for forebyggende helsetjenester (50%) (samme som tiltak 2 under helsestasjon og skolehelsetj.)	2023-2024	Finansiert i "Tromsømodellen"
		Omgjøre "sykehjemsoverlege" til "eldreoverlege" og assisterende kommuneoverlege (totalt 100% eldreoverlege)	2023-2024	Ingen ekstrakostnad
		Inkludere legevaktsoverlege i assisterende kommuneoverlege gruppe med ansvar for beredskap (50%)	2023-2024	Finansiert i "Tromsømodellen"
2	Klare roller og oppgavefordeling i overlegegruppen	Det må jobbes med gode avklaringer ift. roller, myndighet, ansvar og oppgavefordeling	I planperioden	Ingen ekstrakostnad
3	Samfunnsmedisinsk beredskap	Det må avklares behov for samfunnsmedisinsk beredskap og kommuneoverlegens rolle i kriseledelse	2023-2024	Må beregnes
Arbeidsmedisin				
1	God faglig bedrifts-helsetjeneste som	Attraktiv stilling som arbeidsmedisiner i kommunenes BHT	I planperioden	Sannsynligvis ingen ekstrakostnad
Fengsels- og flyktningehelsetjenesten, samt SMS (avdeling sosialmedisin) – Ansvarlig: Seksjonsleder for seksjon for Helsetjenester				
1	God nok kapasitet i fengselstjenesten til å kunne gi forsvarlig helsehjelp fra lege	Øke bemanning fra 0,3 årsverk til 0,5 årsverk fordelt på 2 stillinger	2023	Kr 244 000,-
2	God nok kapasitet i flyktningehelsetjenesten til å kunne gi forsvarlig helsehjelp fra lege	Fast minimum 0,2 årsverk i tjenesten med en klar plan for oppskalering ved behov	I planperioden	Ingen ekstrakostnad

3	God overgang fra flyktninge-helse-tjenesten til fastlege ordningen	Utrede nærmere overgangen, og vurdere hva som kan forbedres	I planperioden	Ingen ekstrakostnad
4	Gode tjenester i henhold til lovverket	Utrede spesielt reisevaksinasjons-tilbudet ved Vaksinasjonskontoret.	I planperioden	Ingen ekstrakostnad
Utdanning av leger – Ansvarlig: Seksjonsleder for seksjon for Helsetjenester				
1	Sikre god rekruttering gjennom å tilby gode LIS1/ALIS/LIS3 forløp	Opprette eget utdanningskontor for leger i Seksjon for helse	2023	Må beregnes
		Ansette rådgivende lege med arbeidssted i utdanningskontor og enhet for helsetjenester (50%)	2023	Finansiert i "Tromsømodellen"
		Sørge for kompetente og engasjerte veiledere gjennom å legge til rette for veilednings-kompetanse	Kontinuerlig	Finansieres gjennom ALIS midler
2	Sikre gode ALIS forløp	Evaluere dagens ALIS ordning/forløp i kommunen gjennom nettverksmøter	I planperioden	Ingen ekstrakostnad
Forskning – Ansvarlig: Stabsleder Helse og omsorg				
1	Sikre koordinering og avklaring av forskning i kommunen, også leger	Opprette eget forsknings- og utviklingsavdeling med ansvar for koordinering og hjelp med forskning	Utredes i planperioden	Må beregnes
Andre behov i planperioden – Ansvarlig: Seksjonsleder for seksjon for Helsetjenester				
1	Sørge for gode overganger i viktige stillinger	Vurdere overlapp i overlegestillinger	Fortløpende	Kr. 125 000,-
	Total beregnet kostnad årlig			Kr. 612 000,-

Konklusjon

De ulike deler av legetjenesten er i stor grad avhengige av hverandre, og underkapasitet i én av tjenestene medfører økt belastning i de andre tjenestene. Underkapasitet i andre kommunale tjenester vil nesten alltid øke belastningen på fastlegene, og underkapasitet i fastlegeordningen påvirker de andre tjenestene i stor grad.

Legevakten har i flere år blitt påvirket av underkapasitet i fastlegeordningen, med utfordringer ift. bemanning, og økt aktivitet/kontakt pga. underkapasitet hos fastlegene på dagtid, og et økende antall pasienter uten lokal fastlege. Denne trenden har Tromsø kommune forbedret etter innføringen av den mye omtalte "Tromsømodellen". Siden opprettelse av nytt fastlegekontor ikke er realisert ennå, har fastlegenes kapasitet ikke blitt økt i tilstrekkelig grad. Dette må til for at listelengden skal kunne reduseres nok til at det skal bli bedre tilgang til leger på legevakten og for at det skal lette rekruttering til andre legestillinger i kommunen.

En plan for hele legetjenesten skal bidra til at det kan jobbes koordinert med tiltak som sikrer god legestabilitet, godt grunnlag for nyrekruttering og et godt fagmiljø, samt være rustet for fremtiden.

Vedtakskompetanse

Kommunestyret

Vedlegg

Plan for legetjenesten Tromsø kommune 2023-2026

Vedlegg 1 - Spørreundersøkelse til fastleger om arbeid på Legevakten 2022

Vedlegg 2 - Spørreundersøkelse fastleger i Tromsø 2021

Vedlegg 3 - Funksjonsbeskrivelser

Vedlegg 4 - Sluttrapport - nasjonal kartlegging av kommunelegefunksjonen - høsten 2021

Vedlegg 5 - Kommuneoverlegefunksjon - krav og oppgaver

Vedlegg 6 - KOL tjenesten andre kommuner

Vedlegg 7 - Utredning av fastlegeordningen i Tromsø - kortversjon

Vedlegg 8 - Vedtatte tiltakspakker for fastlegeordningen

Vedlegg 9 - Delegerte overleger

Vedlegg 10 - Lifestyle factors as mediators ... The Tromsø Study

Vedlegg 11 - Folkehelseprofil-2022-nb-5401-Tromsø

Vedlegg 12 - Evaluering-pht-sluttrapport

Vedlegg 13 - Utredning av sykehjemslegetjenesten 02.2013